

Dnr U2025/00233

Smedjebackens kommun

Remissvar över betänkandet SOU 2025:9 - På språklig grund

Sammanfattning

Smedjebackens kommun tillstyrker huvudsakligen utredningens förslag från ett grundskoleperspektiv. Kommunen ser positivt på att åtgärder föreslås för att stärka nyanlända elevers språkutveckling och skolresultat. Vi har inga synpunkter på förslagen som berör gymnasieskolan. Däremot vill vi uppmärksamma att införandet av kursplanen Grundläggande svenska som andraspråk (GSvA) samt ökad undervisningstid i svenska som andraspråk (SVA) kan innebära organisatoriska och ekonomiska utmaningar för mindre kommuner.

Övergripande synpunkter

Kommunen ser mycket positivt på syftet med den nya kursplanen Grundläggande svenska som andraspråk (GSvA). Att ge nyanlända elever som saknar grundläggande kunskaper i svenska språket en kursplan anpassad efter deras förutsättningar bedöms som en riktig och viktig åtgärd. Samtidigt vill Smedjebackens kommun belysa att genomförandet av GSvA i en mindre kommun kan innebära utmaningar. En liten elevgrupp med behov av denna undervisning, bestående av elever i olika åldrar, kan bli kostsam att organisera och kräver åldersblandad undervisning. Kommunen ställer sig därför undrande till om det kommer finnas möjlighet till riktade statsbidrag eller annat statligt stöd för att underlätta finansieringen av sådana elevgrupper framöver.

Kommentarer till specifika avsnitt

Avsnitt 8.1.8 och 8.1.12 – Beslut om svenska som andraspråk (SVA).

Vi noterar att det enligt utredningen inte ska vara möjligt att överklaga rektors beslut om en elev ska läsa svenska som andraspråk (SVA) eller svenska (Sv). Samtidigt har gymnasieelever en större frihet att välja och byta ämne. För att undvika missförstånd bör lagstiftning och förordningar tydligt ange att rektors beslut med stöd av nationellt kartläggningsmaterial gäller för grundskolan, medan gymnasieelever ska omfattas av ett regelverk som tydligt markerar elevens möjlighet att fritt välja och byta ämne.

Avsnitt 8.2.2 – Mer undervisningstid i svenska som andraspråk.

Mer undervisningstid i svenska som andraspråk Vi delar bedömningen att mer undervisningstid i SVA kan gynna nyanlända elevers språkutveckling, men ser praktiska och ekonomiska utmaningar för en mindre kommun som vår. Ökade kostnader för lärare och inte minst skolskjutsar kan bli betydande. Utökad undervisningstid kan innebära svårigheter med att ansluta till ordinarie skolskjutsar, vilket leder till att särskilda lösningar måste skapas för

dessa elever, något som ofta blir kostsamt. Dessutom kan extra undervisningstid, placerad utanför det ordinarie schemat, innebära att nyanlända elever får färre möjligheter att delta i fritidsaktiviteter och andra sociala sammanhang med sina jämnåriga kamrater. Detta kan i sin tur begränsa deras möjligheter till informellt lärande och social integration, vilket är viktiga komponenter i språkutvecklingen.

Avsnitt 8.4.1 – Kursplanen i grundläggande svenska som andraspråk

Smedjebackens kommun tillstyrker förslaget att införa en kursplan i grundläggande svenska som andraspråk (GSvA). Kommunen delar utredningens bedömning att en separat kursplan för nybörjarelever i svenska som andraspråk behövs för att bättre möta behoven hos denna elevgrupp. Vi anser att en sådan kursplan kommer vara ett värdefullt verktyg för att säkerställa att nyanlända elever får en undervisning som är anpassad efter deras språkliga nivå.

Samtidigt vill kommunen framhålla att införandet av GSvA i en liten kommun kan medföra organisatoriska svårigheter. Med ett begränsat antal elever som är aktuella för kursplanen kan det bli nödvändigt att bedriva GSvA-undervisningen åldersblandat, det vill säga att elever i olika årskurser undervisas tillsammans. Detta ställer särskilda krav på planering, pedagogik och lärarkompetens, samt kan innebära ökade kostnader per elev. Smedjebackens kommun understryker vikten av att dessa förutsättningar beaktas vid införandet. Vi efterlyser eventuellt stöd i form av resurser eller samverkan för att säkerställa att även mindre kommuner med begränsat elevunderlag kan genomföra den nya kursplanen på ett framgångsrikt sätt.

Avsnitt 8.6 – Modersmålsundervisning

Smedjebackens kommun instämmer i utredningens bedömning att modersmålsundervisningen fyller en viktig funktion och att modersmålet har stor betydelse för elevernas språk- och kunskapsutveckling. Forskning visar att ett starkt modersmål ger elever bättre förutsättningar att lyckas i övriga studier, vilket också speglas i utredningens slutsatser att modersmålsundervisning generellt gynnar elevernas skolresultat. Kommunen vill därför framhålla vikten av att fortsatt värna och stärka modersmålsundervisningen i skolan.

Samtidigt vill kommunen lyfta fram en utmaning vi erfarit kopplat till modersmålet hos vissa elever. Vår erfarenhet är att en del nyanlända barn och ungdomar saknar ett fullt utvecklat eller adekvat modersmål när de anländer till kommunen. Orsakerna kan vara upprepade flyttar mellan olika länder och språkmiljöer eller allmänt instabila uppväxtförhållanden, vilket gjort att eleven inte fått möjlighet att utveckla ett stabilt första språk. Detta kan i sin tur påverka elevens språk- och kunskapsutveckling, även i svenska. Smedjebackens kommun vill betona att skolan behöver ha beredskap att stötta dessa elever extra, då traditionell modersmålsundervisning kanske inte fullt ut kan tillgodose deras behov. Det är angeläget att modersmålsundervisningen utformas flexibelt och individuellt, så att även elever med bristfälligt förstaspråk får adekvat stöd i sin språkutveckling.

Konsekvenser

De föreslagna åtgärderna är välkomna men kommer medföra organisatoriska och ekonomiska utmaningar i mindre kommuner. Genomförandet kräver därför externa finansieringslösningar och tydliga riktlinjer för att stödja praktiska lösningar såsom skolskjuts och bemanning. Förslagen bör ges en flexibilitet som gör att små kommuner kan anpassa lösningar efter lokala förutsättningar.

Avslutande kommentar

Smedjebackens kommun stödjer utredningens ambitioner men efterfrågar tydligare besked om finansiering och praktiskt genomförande i mindre kommuner. Vi ser fram emot fortsatt dialog kring dessa frågor.

Smedjebacken 2025-03-28

Per Eisen,
Verksamhetsutvecklare/Biträdande skolchef